

УДК 340.111.5:061.1(477)

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
начальник Головного управління Національної поліції в Харківській області;

 <https://orcid.org/0000-0001-8923-5639>

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ ГУНП В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ

Взаємодія ГУНП в Харківській області з Харківським національним університетом внутрішніх справ являє собою врегульований нормативно-правовими актами процес реалізації правоохоронних завдань, цілей і функцій за допомогою співробітництва. Вона має організаційний, профілактичний та психологічний потенціал, надає важливе значення розвитку співробітництва у галузі освіти й науки, профорієнтаційної роботи, створює об'єктивні умови для збільшення сил протидії злочинності, взаємного контролю та координації її суб'єктів, а також підвищення відповідальності у сфері забезпечення правопорядку.

Беручи до уваги події, що відбуваються в Україні останніми роками, усвідомлюючи необхідність постійного забезпечення публічної безпеки в Харкові та Харківській області, надаючи важливе значення розвитку взаємодії щодо якісної підготовки кадрів для Національної поліції України та з метою вдосконалення навчально-методичного забезпечення й підвищення якості підготовки працівників поліції, у березні 2017 р. між Головним управлінням Національної поліції в Харківській області та Харківським національним університетом внутрішніх справ було укладено договір про взаємодію, відповідно до якого визначено такі основні напрямки співпраці:

- забезпечення публічної безпеки та порядку на території міста Харкова та Харківської області;
- організація проходження всіх видів практик і стажування перемінного складу університету в структурних і територіальних підрозділах ГУНП в Харківській області;
- удосконалення організації освітнього процесу в університеті щодо посилення його практичної складової, а також наукового забезпечення діяльності органів та підрозділів Національної поліції;
- здійснення профорієнтаційної роботи;
- набуття постійним складом університету практичного досвіду роботи в структурних і територіальних підрозділах ГУНП в Харківській області.

У червні 2019 р. укладено новий договір про взаємодію. У ньому акцентовано на нових викликах і загрозах належному забезпеченню публічної безпеки та порядку в Харкові та Харківській області, приділено підвищену увагу питанням розвитку взаємодії в галузі якісної підготовки кадрів для органів і підрозділів Національної поліції України, окреслено комплекс заходів щодо вдосконалення навчально-методичного забезпечення та підвищення якості підготовки працівників поліції.

З метою дотримання положень указанного договору протягом останнього часу працівниками практичних підрозділів ГУНП в Харківській області у взаємодії з ХНУВС у сфері забезпечення правопорядку здійснено низку заходів, а саме:

1) продовжено співпрацю щодо належного організаційного забезпечення участі особового складу університету в охороні публічної безпеки та порядку в м. Харкові, зокрема: для забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення 1-го та 2-го турів виборів Президента України; під час проведення масових та урочистих заходів в м. Харкові, під час проведення футбольних матчів на стадіоні КП ОСК «Металіст», для забезпечення публічної безпеки на території, що прилягає до Міжнародного аеропорту «Харків», під час візиту осіб, щодо яких здійснюється державна охорона, залучення працівників ХНУВС як перекладачів під час проведення спортивних заходів (футбольні матчі Ліги Чемпіонів та Ліги Європи УЄФА, для несення служби в складі спільних патрульних нарядів із працівниками поліції ГУНП в Харківській області на території Слобідського, Основ'янського та Немишлянського відділів поліції;

2) крім цього, курсанти університету беруть участь у роботі навчально-тренувального центру боротьби з кіберзлочинністю та моніторингу кіберпростору з щоденним наданням аналітичних дайджестів відповідальним особам. Із травня 2019 р. за результатами наради представників ГУНП в Харківській області та керівництва ХНУВС розпочато взаємодію між відділом кримінального аналізу ГУНП в Харківській області та денним нарядом з моніторингу кіберпростору. Завдяки вищезазначеним заходам курсанти та працівники ХНУВС отримали практичні навички у виконанні завдань, покладених на підрозділи поліції по боротьбі зі злочинністю та забезпеченню публічної безпеки та порядку;

3) одним із напрямів взаємодії органів та підрозділів Національної поліції України з Харківським національним університетом внутрішніх справ є проведення спільної профорієнтаційної роботи та залучення працівників практичних підрозділів до іміджевих загальноуніверситетських заходів, зокрема на кожний загальноуніверситетський захід – День знань, дні відкритих дверей, складання курсантами Присяги працівника поліції, випуск тощо – запрошуються представники органів і підрозділів ГУНП в Харківській області із вибухово-технічного управління, кінологічного центру, КОРДу, поліції охорони, Управління патрульної поліції в Харківській області, а також Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

4) з метою забезпечення готовності особового складу ГУНП в Харківській області та ХНУВС до забезпечення публічного порядку та безпеки систематично проводяться спільні тактико-спеціальні навчання, зокрема за напрямками

забезпечення безпеки та правопорядку у зв'язку з проведенням резонансних мирних зібрань і масових заходів за «скандинавською моделлю», забезпечення публічної безпеки та порядку під час виборчого процесу. Для якісного проведення тактико-спеціальних навчань на навчальні місця залучаються працівники й техніка підрозділів Національної поліції України, зокрема працівники вибухотехнічного управління зі спеціальним обладнанням, фахівці-кінологи зі службовими собаками кінологічного центру, працівники батальйону поліції особливого призначення, працівники підрозділу тактико-оперативного реагування, екіпажі працівників патрульної поліції, спеціальні автомобілі Фольксваген «Крафтер», спеціальні автомобілі для перевезення затриманих «Автозак», пожежно-рятувальна техніка;

5) невід'ємною складовою практичної підготовки здобувачів вищої освіти є проходження практики (стажування) курсантами та слухачами магістратури в територіальних органах Національної поліції України, що здійснюється з метою формування й закріплення фахових компетентностей із відповідних спеціальностей для певних освітніх рівнів;

6) з метою посилення практичної складової освітнього процесу та сприяння вдосконаленню практичної підготовки курсантів і слухачів за напрямками діяльності Національної поліції в університеті до проведення навчальних занять постійно залучаються працівники Головного управління Національної поліції в Харківській області. Це дозволяє проводити бінарні навчальні заняття за участі практичних працівників структурних підрозділів ГУНП в Харківській області та УПП в Харківській області з урахуванням специфіки навчальних дисциплін, також до проведення занять з особовим складом підрозділів ГУНП в Харківській області залучалися досвідчені викладачі кафедр університету;

7) важливого значення також набуває залучення працівників ГУНП в Харківській області до процесу встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня й обсягу знань, умінь та інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти – атестації здобувачів вищої освіти різних рівнів. Зокрема, на виконання протокольних доручень семінарів-нарад із керівниками закладів вищої освіти МВС України (протоколи від 26–27 вересня та 12 грудня 2018 р.), наказів МВС України від 18 січня 2019 р. № 31 «Про затвердження списку голів екзаменаційних комісій у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських та термінів проведення засідань цих комісій» та університету від 18 січня 2019 р. № 21 «Про створення та організацію роботи екзаменаційних комісій у ХНУВС у 2019 році» до складу екзаменаційних комісій по кожній профільній дисципліні за фахом було включено представників комплектуючих органів Головного управління Національної поліції в Харківській області;

8) з метою належної реалізації регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2018–2019 роки, затвердженої Харківською обласною державною адміністрацією, для використання у службовій діяльності підрозділами ГУНП в Харківській області працівниками університету були підготовлені: а) науковий звіт за результатами моніторингового соціологічного дослідження споживання наркотиків у молодіжному середовищі м. Харкова «Молодь та наркотики»; б) інформаційні пам'ятки з питань забезпечення безпеки учасників кримінального провадження, протидії крадіжкам, безпеки учасників дорожнього руху, забезпечення прав громадян під час затримання працівниками поліції. На сьогодні у взаємодії з ГУНП в Харківській області працівниками університетської науково-дослідної лабораторії з питань протидії злочинності проводиться емпірико-соціологічне дослідження громадської думки мешканців Харкова та Харківської області щодо публічної безпеки та довіри до поліції «Публічна безпека та довіра до поліції – 2019». Працівники університету є активними учасниками проєкту реалізації Стратегічних напрямів публічної безпеки та порядку в Харківській області на 2018–2019 роки, який виконується спільно з ГУНП України в Харківській області, Управлінням СБУ в Харківській області, Прокуратурою Харківської області та Харківською обласною державною адміністрацією за підтримки Регіонального представництва у м. Харків Консультативної місії Європейського Союзу в Україні за такими напрямками: забезпечення публічної безпеки та порядку в громадських місцях, протидія злочинам проти власності, безпека дорожнього руху, розвиток системи ювенальної превенції, забезпечення прав і свобод громадян правоохоронними органами, удосконалення системи реагування на вчинені злочини й інші правопорушення;

9) на виконання замовлень ГУНП в Харківській області в університеті постійно готуються науково-дослідні роботи, спрямовані на наукове забезпечення діяльності ГУНП в Харківській області, наприклад: Словник-довідник фемінітивів для працівників сектору безпеки та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, методичні рекомендації «Дії працівників поліції під час виборчого процесу в Україні» та Пам'ятка щодо дій працівників поліції під час виборчого процесу в Україні;

10) з метою надання методичної та практичної допомоги слідчим структурних підрозділів ГУНП в Харківській області та покращення зворотного зв'язку з науковцями університету в мережі Інтернет на регіональному рівні був створений і працює на постійній основі службовий портал слідчого управління ГУНП в Харківській області;

11) на базі інституту післядипломної освіти ХНУВС підвищення кваліфікації систематично проходять працівники Національної поліції України, в тому числі і представники ГУНП в Харківській області та УПП в Харківській області (перед призначенням на керівну посаду, в тому числі керівну посаду вищу, ніж займана);

12) за сприяння Консультативної місії Євросоюзу на базі Харківського національного університету внутрішніх справ проводяться тренінги, в яких брали участь працівники університету разом із представниками ГУНП та Управління патрульної поліції в Харківській області;

13) на виконання наказу МВС України від 1 грудня 2017 р. № 981 «Про практичну складову в підготовці фахівців для Національної поліції України» до ГУНП в Харківській області направляються працівники Харківського національного університету внутрішніх справ для набуття практичного досвіду, а на посади науково-педагогічного складу, які можуть заміщуватися поліцейськими, призначаються практичні працівники з практичних територіальних підрозділів ГУНП в Харківській області;

14) працівники Харківського національного університету внутрішніх справ продовжують співпрацю з Радою ветеранів ГУНП в Харківській області, зокрема проводяться спільні заходи (День вшанування пам'яті загиблих працівників органів внутрішніх справ, День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, День вшанування учасників бойових дій на території інших держав, День Національної поліції України, День вшанування ветеранів системи Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції України, зустрічі випускників ХНУВС, випуски ліцеїстів ліцею «Правоохоронець»).

Усі заходи, які проводились ГУНП в Харківській області у тісній співпраці з ХНУВС, були висвітлені в центральних, регіональних, електронних та друкованих засобах масової інформації.

Підсумовуючи викладене вище, варто звернути увагу на досить велику кількість напрямів взаємодії ГУНП в Харківській області з Харківським національним університетом внутрішніх справ. Така всеохопленість дозволяє акцентувати роботу на найбільш значущих і важливих аспектах такої взаємодії, сконцентрувати зусилля на забезпеченні належного стану законності та правопорядку на території м. Харкова й усієї Харківської області.

Одержано 07.11.2019

УДК 349.2

Сергій Миколайович БОРТНИК,

доктор юридичних наук,

перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5281-6007>

ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Одним із головних обов'язків України як соціальної держави є забезпечення соціального захисту населення. У статті 46 Основного Закону України прямо закріплено: «Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом». Крім цього, у ч. 5 ст. 17 Конституції передбачено, що «держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей».

Щодо соціального захисту поліцейських чи працівників інших правоохоронних органів у Конституції окремих положень немає, втім, його засади закріплено у КЗП України й інших спеціальних законах.

Особливості цього захисту саме працівників поліції врегульовано Законом України «Про Національну поліцію». Так, у першу чергу слід звернути увагу на те, що статтею 93 цього закону поліцейським гарантується безоплатне медичне забезпечення в закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України. Перелік таких закладів визначено наказом МВС від 14.06.2017 № 507 «Про затвердження Переліку закладів охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України». Законом передбачено, що «у разі відсутності за місцем проходження служби, місцем проживання або тимчасового перебування поліцейських закладу охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України чи відповідних відділень або спеціального медичного обладнання, необхідного для надання медичної допомоги, а також у невідкладних випадках медична допомога надається державними або комунальними закладами охорони здоров'я». Крім того, «у разі відсутності спеціального медичного обладнання, медичних фахівців або спеціалізованих відділень у закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України, а також в інших державних та комунальних закладах охорони здоров'я, медичних показань, визначених закладом охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України, бюджетних асигнувань поліцейський може бути направлений за висновком відповідного закладу охорони здоров'я на обстеження або лікування до приватного закладу охорони здоров'я або іноземного медичного закладу. Направлення поліцейських на лікування за межі України здійснюється на загальних підставах у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України».

Слід зауважити, що, крім самих працівників поліції, діючих чи колишніх, правом на медичне забезпечення в установлених Законом випадках користуються члени їх сімей. Так, члени сімей поліцейських (дружина (чоловік), діти до 18 років, а в разі їх навчання у закладах вищої освіти – до 23 років), а також члени сімей поліцейських, які загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю під час проходження служби в поліції (у тому числі під час участі в міжнародних миротворчих операціях), були звільнені зі служби за станом здоров'я, за віком чи у зв'язку із скороченням штату, мають право на безоплатне медичне обслуговування в закладах Міністерства внутрішніх справ України. Також члени сімей поліцейських, які загинули (померли) під час проходження служби в поліції, мають право на безоплатне санаторно-курортне лікування й оздоровлення один раз на два роки.